

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 6. kesäkuuta 2025
(OR. en)

9982/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0141 (NLE)

ECOFIN 725
UEM 248
FIN 643
ECB

SAATE

Lähettiläs:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	27. toukokuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 310 final
Asia:	KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE NextGenerationEU – kohti vuotta 2026

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 310 final.

Liite: COM(2025) 310 final

Bryssel 4.6.2025
COM(2025) 310 final

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

NextGenerationEU – kohti vuotta 2026

NextGenerationEU – kohti vuotta 2026

Kun jäljellä on puolitoista vuotta aikaa saattaa elpymis- ja palautumistukivälinejärjestely menestyksekkäästi päätökseen, tässä tiedonannossa arvioidaan tämän ainutlaatuisen väliaikaisen välineen täytäntöönpanoa ja ennakoidaan järjestelyn lopettamista vuoden 2026 päätyessä.

Tiedonannossa esitetään ensin yhteenveto elpymis- ja palautumistukivälineellä saavutetuista keskeisistä tuloksista ja arvioidaan tähänastista täytäntöönpanoa kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen siinä käydään läpi sovellettava oikeudellinen kehys ja asiaankuuluvat määräajat sekä niiden toiminnalliset vaikutukset maksupyyntöjen toimittamiseen, näytön toimittamiseen, maksujen keskeyttämismenettelyyn sekä elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistamiseen. Viivästysten varalta ja tukivälineen lähestyessä loppuaan jäsenvaltioille annetaan tulosten maksimoimiseksi ohjeita siitä, miten ne voivat virtaviivaistaa elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan entisestään, mitkä vaihtoehdot on otettava huomioon niitä tarkistettaessa ja miten viimeisten maksupyyntöjen toimittamiseen vuonna 2026 voidaan varautua.

1. ELPYMIS- JA PALAUTUMISTUKIVÄLINE OSOITTAÄ KONKREETTISIA KÄYTÄNNÖN TULOKSIA

1.1. Nopea reagointi pandemiaan sai aikaan pitkäaikaisia kasvuvaikutuksia

Elpymis- ja palautumistukiväline muutti ratkaisevasti covid-19-pandemian vaikutuksiin kohdistettuja toimia Euroopassa. Välineen julkistaminen vuonna 2020 NextGenerationEU-suunnitelman keskeisenä osana osoitti, että unioni sitoutui kattavaan ja tulevaisuuteen suuntautuvaan toimintaan, jotta pandemian dramaattisista vaikutuksista voitaisiin toipua nopeasti ja kestävästi. Ensimmäiset vaikutukset olivat välittömiä: markkinat ja sijoittajat reagoivat myönteisesti, valtion joukkolainojen tuottoerot kapenivat ja rahoitusvakaus vahvistui, mikä vakauttaa EU:n kansalaisten ja yritysten taloudellisia ja sosiaalisia olosuhteita.¹

Elpymis- ja palautumistukivälineen tuki on vauhdittanut Euroopan elpymistä. Elpymis- ja palautumistukivälineen ennakkomaksut² antoivat jäsenvaltioille nopeasti taloudellista tukea. Toisin kuin aiemmissa kriiseissä, jotka johtivat julkisten investointien jyrkkään supistumiseen EU:ssa, julkisia investointeja jatkettiin covid-19-kriisin jälkeen. Vuonna 2019 ne olivat 3,2 prosenttia BKT:stä, ja niiden odotetaan nousevan 3,8 prosenttiin vuonna 2025 ja vakiintuvan vuonna 2026.³ Merkittävä osa tästä kasvusta liittyy elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n varoista rahoitettaviin investointeihin. BKT:tä kasvattavan vaikutuksen odotetaan olevan pitkäkestoinen. Mallisimulaatioiden mukaan pelkästään NextGenerationEU-välineen investoinnit ilman uudistusten vaikutuksen huomioon ottamista voisivat kasvattaa EU:n BKT:tä 1,4 prosenttia vuonna 2026.⁴

Uudistusten ja investointien yhdistäminen yhden kattavan suunnitelman alaisuuteen on ollut yksi elpymis- ja palautumistukivälineen tehokkaimmista piirteistä.

¹ Elpymis- ja palautumistukivälineen puoliväliarviointi, 2024; [Insights from the Recovery and Resilience Facility: The Business Perspective - European Commission](#).

² Ennakkomaksuina maksettiin elokuun 2021 ja tammikuun 2022 välisenä aikana lähes 57 miljardia euroa. Tämä auttoi lieventämään kriisin lyhyen aikavälin vaikutuksia jäsenvaltioiden talousarvioihin.

³ Kevään 2025 talousennuste: [European Economic Forecast. Spring 2025](#).

⁴ Elpymis- ja palautumistukivälineen puoliväliarviointi, 2024.

Uudistukset ovat elpymis- ja palautumissuunnitelmissa usein etupainotteisia, ja ne ovat parantaneet jäsenvaltioiden toimintaedellytyksiä ja tasoittaneet tietä niihin liittyville investoinneille, jotta ne olisivat tehokkaampia. Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineellä on edistetty sellaisten rakenneuudistusten toteuttamista, joita oli jo pitkään suositeltu maakohtaisissa suosituksissa eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Kaiken kaikkiaan maakohtaisten suositusten noudattaminen on nopeutunut, ja jäsenvaltiot ovat vastanneet pitkäaikaisiin haasteisiin ja ottaneet huomioon myös EU:n yhteiset painopisteet.⁵

Elpymis- ja palautumistukivälinettä rahoitetaan ennennäkemättömällä EU:n yhteisellä lainanotolla. EU:n liikkeeseenlaskuilla on erittäin korkea luottoluokitus, minkä ansiosta myös jäsenvaltiot voivat saada elpymis- ja palautumistukivälineen lainoja sekä korkojen että pitkän keston kannalta suotuisin ehdoin. EU:n lainanotto taataan EU:n talousarviosta, sijoittajat arvostavat sitä, ja se on luonut suuren määrän euromääräisiä omaisuuseriä, jotka muodostavat tärkeän vertailukohdan Euroopan rahoitusmarkkinoille ja vahvistavat euron asemaa kansainvälisillä markkinoilla.

1.2. Investoinnit ja uudistukset tuottavat käytännön tuloksia

Elpymis- ja palautumistukivälineen tuki kattaa monenlaisia politiikan aloja, mikä vastaa välineen tavoitetta saada aikaan rakennemuutos. Elpymis- ja palautumistukiväline on EU:ssa ensimmäinen näin laaja tulospohjainen väline. Jäsenvaltiot saavat maksuja uudistusten ja investointien konkreettisesta edistymisestä. Saavutetut välitavoitteet ja tavoitteet tuovat kansalaisille ja yrityksille konkreettisia hyötyjä eri aloilla koulutuksesta ja terveydenhuollosta energiaan, liikenneinfrastruktuuriin, liiketoimintaympäristöön, digitaalisiin julkisiin palveluihin, työllisyyspolitiikkaan, oikeusvaltioperiaatteeseen sekä tutkimukseen ja innovointiin. Poliittikatavoitteet ovat olleet keskeisessä asemassa suunnattaessa uudistuksia ja investointeja EU:n painopisteiden mukaisesti. Jäsenvaltioiden suunnitelmat ovat ylittäneet digitaalisia tavoitteita koskevan 20 prosentin tavoitteen ja ilmastotavoitteita koskevan 37 prosentin tavoitteen. Koko elpymis- ja palautumistukivälineen osalta arvioitujen ilmastomenot ovat noin 42 prosenttia, ja jotkin jäsenvaltiot osoittavat yli 50 prosenttia kokonaissuunnitelmastaan EU:n vihreään siirtymään.

EU:n talouksien syvän taloudellisen yhdentymisen vuoksi kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman hyödyt ulottuvat selvästi kansallisten rajojen yli. Elpymis- ja palautumistukivälineen aiheuttama kysynnän kasvu yhdellä alalla johtaa muista jäsenvaltioista tuotavien loppu- tai välituotteiden kysynnän kasvuun, mikä hyödyttää monia eurooppalaisia yrityksiä. Esimerkiksi sähköautojen tuotannon lisääntyminen Saksassa tai Ranskassa hyödyttää autonosien tuottajia monissa muissa jäsenvaltioissa. Vastaavasti yhden jäsenvaltion yritykset voivat olla osallisina toisen maan elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteissä. Esimerkiksi Kyproksen elpymis- ja palautumissuunnitelmalla rahoitetaan kolmen vesisäiliön rakentamista itävaltalaisen yrityksen tuottamana vesivarmuuden parantamiseksi Kyproksen Nikosiassa ja Lárnakassa.

Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus näkyy kaikkialla EU:ssa. Heijastusvaikutukset voivat joissakin jäsenvaltioissa yli kaksinkertaistaa elpymis- ja

⁵ Elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanokaudella vuosien 2019–2020 maakohtaisista suosituksista 52 prosentissa saavutettiin vähintään jonkin verran edistystä vuonna 2021, ja osuus kasvoi 75 prosenttiin maakohtaisten suositusten vuoden 2024 arvioinnissa.

palautumistukivälineen kansallisten määrärahojen suorat vaikutukset vuoteen 2030 mennessä.⁶ Italia ja Espanja erottuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmien laajuuden vuoksi kahtena suurimpana hyötyjänä BKT:n odotetun kasvun kannalta. Myös Kreikalle, Puolalle, Portugalille ja Romanianle ennustetaan merkittäviä BKT-hyötyjä, jotka johtuvat suurelta osin niiden kansallisten suunnitelmien suorista vaikutuksista eli tuotannon ja työllisyyden välittömästä kasvusta tukea saavilla teollisuudenaloilla sekä kotimaisten toimittajien tuotantopanoksiin kohdistuvan kysynnän kasvusta. Kolmanneksi suurin elpymis- ja palautumistukivälineen tuensaaja on Saksa, mikä johtuu suurelta osin muiden jäsenvaltioiden suunnitelmien heijastusvaikutuksista. Saksassa, Itävallassa ja Tanskassa heijastusvaikutukset yli kaksinkertaistavat maiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien suorat vaikutukset, ja Alankomaissa, Irlannissa ja Luxemburgissa suorat vaikutukset kolminkertaistuvat heijastusvaikutusten ansiosta. Myös Belgia, Suomi ja Ruotsi saavat huomattavia hyötyjä, sillä heijastusvaikutukset lähes kaksinkertaistavat suorat vaikutukset. Ranskassa heijastusvaikutukset täydentävät suoria vaikutuksia niin paljon, että se vastaa puolta maan kansallisista määrärahoista. Sisämarkkinoiden vahvasti integroituneiden EU-maiden BKT:lle koituu eniten hyötyjä heijastusvaikutuksista. Heijastusvaikutukset suhteessa BKT:hen ovat suurimmat Slovakiassa, Sloveniassa ja Tšekissä, koska nämä maat ovat vahvasti integroituneet EU:n arvoketjuihin.

Elpymis- ja palautumistukiväline vaikuttaa siellä, missä sillä on merkitystä

33,4 miljoonaa MWh/vuosi säästetty primäärienergian kulutuksessa (enemmän kuin Tanskan vuotuinen sähkönkulutus)

110 655 MW toiminnassa olevaa uusiutuvan energian lisäkapasiteettia asennettu (lähes 20 % vuoden 2024 asennetusta tuuli- ja aurinkoenergiakapasiteetista)

Erittäin suuren kapasiteetin internetverkkoyhteys lisätty 16,2 miljoonaan asuntoon

1,2 miljoonaa yritystä on saanut tukea digitaalisten tuotteiden, palvelujen ja prosessien kehittämiseen

29 miljoonaa osallistujaa elpymis- ja palautumistukivälineellä tuetussa koulutuksessa ja harjoittelussa

1,6 miljardia käyttäjää on hyötynyt uusista ja parannetuista julkisista digitaalisista palveluista

Kuva 1: elpymis- ja palautumistukivälineen käytännön tulokset⁷

⁶ Lähde: ”Economic impacts of the Recovery and Resilience Facility: new insights at sectoral level and the case of Germany”, Michels et al. (2025).

⁷ Tilanne 31. joulukuuta 2024. Lähde: [yhteiset indikaattorit](#) ja [temaattiset analyysit](#). Tietoja Tanskan vuotuisesta sähkönkulutuksesta, ks. [Eurostatin tiedot sähkön toimituksesta, muuntamisesta ja kulutuksesta vuonna 2023](#). Tietoja asennetusta tuuli- ja aurinkoenergiakapasiteetista, ks. [Wind energy in Europe: 2024 Statistics and the outlook for 2025-2030](#) | WindEurope ja [EU Market Outlook for Solar Power 2024-2028 - SolarPower Europe](#).

Elpymis- ja palautumistukiväline edistää rakennemuutosta⁸

Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät uudistukset johtavat rakenteellisiin parannuksiin jäsenvaltioiden talouksissa ja yhteiskunnissa.

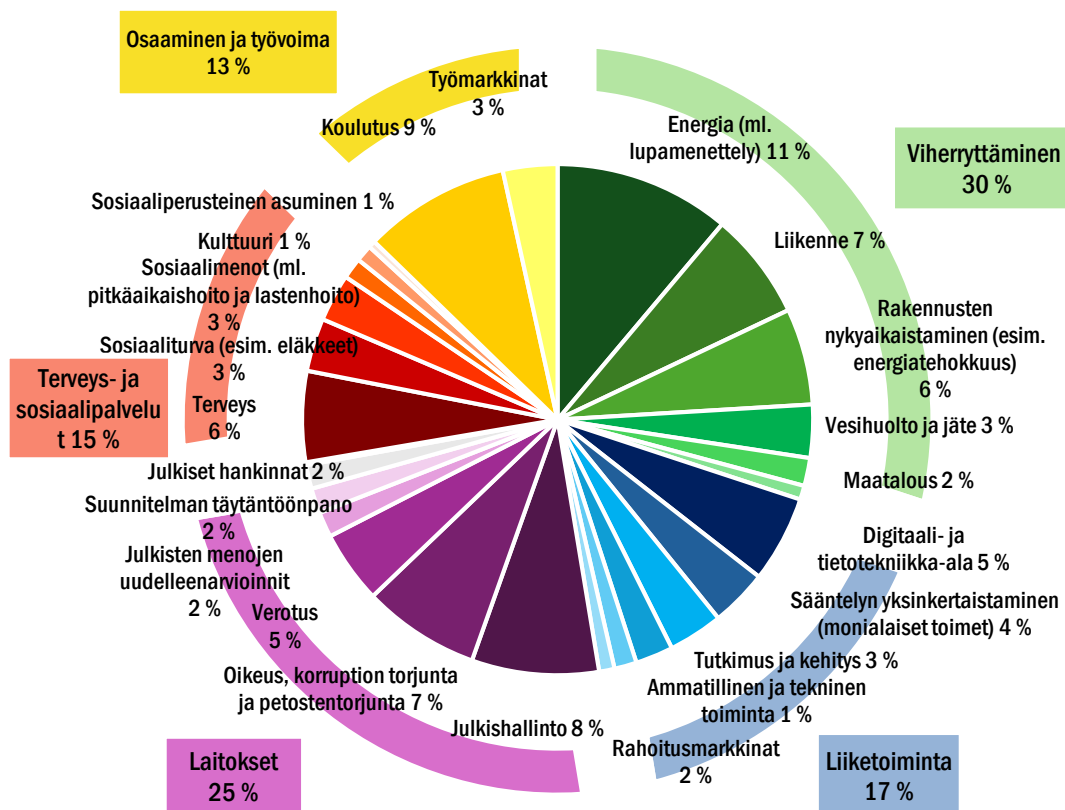
Neljännes elpymis- ja palautumistukivälineen uudistuksista parantaa instituutioiden laatua, joka on pitkän aikavälin kasvun keskeinen pilari. Näillä toimenpiteillä pyritään nykyaikaistamaan julkishallintoa, optimoimaan verotusjärjestelmiä, tehostamaan julkisia hankintoja sekä vahvistamaan oikeudellista kehystä, petostentorjuntakehystä ja korruptiontorjuntajärjestelmää.

Elpymis- ja palautumistukivälineen uudistuksista 17 prosentissa keskitytään liiketoimintaympäristön parantamiseen. Tähän sisältyy uudistuksia, joilla yksinkertaistetaan sääntelyä, tuetaan tutkimusta ja kehitystä, parannetaan rahoitusmarkkinoiden toimintaa ja helpotetaan yritysten digitalisointia.

Monilla uudistuksilla pyritään myös parantamaan osaamista ja työmarkkinatuloksia. Näihin kuuluvat uudistukset koulutusjärjestelmien vahvistamiseksi, työmarkkinoiden toiminnan parantamiseksi sekä sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmien kestävyysparantamiseksi.

Näistä uudistuksista noin kaksi kolmasosaa on jo toteutettu, mikä luo asianmukaiset toimintaedellytykset niihin liittyville investoinneille.

(Lähde: komission analyysi, kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat)

Kuva 2: uudistusten yleinen jakautuminen keskeisille politiikanaloille prosentteina uudistusten kokonaismäärästä (kokonaismäärä 1 131)⁹

2. TÄYTÄNTÖÖNPANOON ON JÄLJELLÄ VAIN VÄHÄN AIKAA

2.1. Täytäntöönpanoa on nopeutettava monissa jäsenvaltioissa

Elpymis- ja palautumistukiväline on väliaikainen väline, joka on käytössä vuoden 2026 loppuun asti. Sillä autetaan jäsenvaltioita toipumaan covid-19-kriisistä ja parantamaan näiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukivälineen tiukat määräajat johtuvat sen väliaikaisesta luonteesta ja sen tarkoituksesta tukea covid-19-pandemiasta toipumista, mikä puolestaan tukee sen jakoperustetta. Nämä määräajat ovat toimineet voimakkaana kannustimena toteuttaa elpymis- ja palautumissuunnitelmien uudistukset ja investoinnit nopeasti tukivälineen tavoitteen mukaisesti nopean taloudellisen ja sosiaalisen elpymisen edistämiseksi.¹⁰

Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano ja maksut ovat olleet yleisesti ottaen nopeita, erityisesti ei-takaisinmaksettavan tuen osalta. Tämä johtuu ennakkomaksujen lisäksi uudistusten ja investointien toteuttamisen nopeudesta. Toukokuun 2025 loppuun mennessä maksuja oli maksettu 315 miljardia euroa (49 prosenttia kokonaismäärästä), ja niillä oli saavutettu 2 218 välitavoitetta ja tavoitetta, jotka koskivat 1 145 uudistusta ja 1 073 investointia. Suhteellisesti ilmaistuna 57 prosenttia ei-takaisinmaksettavan tuen kokonaismäärästä ja 38 prosenttia lainatuen kokonaismäärästä on maksettu jäsenvaltioille. Jälkimmäiset lukemat johtuvat myös siitä, että alkuperäisiä elpymis- ja palautumissuunnitelmia suunnitellessaan jäsenvaltiot ovat asettaneet avustukset etusijalle lainojen nostoihin nähden ja että suuri osa lainatuesta lisättiin vasta REPowerEU-lukujen myötä vuonna 2023¹¹. Komissio on arvioinut yli 31 prosenttia kaikista välitavoitteista ja tavoitteista saavutetuksi, ja jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet, että niiden lisäksi 21 prosenttia kaikista välitavoitteista ja tavoitteista on saavutettu.

Vaikka huomattavaa edistystä on tapahtunut ja monia menestystarinoita on toteutettu käytännössä, täytäntöönpanoa on useimmissa jäsenvaltioissa nopeutettava. Seuraavan puolentoista vuoden aikana on jäljellä maksettavaksi noin 335 miljardia euroa (noin 154 miljardia euroa avustuksina ja 180 miljardia euroa lainoina). Jatkossa jäsenvaltioiden on vielä toimitettava arvioitavaksi yli 4 300 välitavoitetta ja tavoitetta (kokonaismäärä 7 105).

Alusta alkaen oli selvää, että kaikkien elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavien hankkeiden toteuttamisesta tulisi haasteellista, kun otetaan huomioon elpymis- ja palautumistukivälineen rahoituksen suuruus suhteessa sekä suurimpien tuensaajamaiden talouden kokoon että EU:n olemassa olevan rahoituksen määrään. Elpymis- ja palautumistukivälineen varoja on myönnetty myös muiden EU:n varojen lisäksi, ja elpymis- ja palautumistukivälineen määrärahat muodostavat merkittävän osan BKT:stä monissa jäsenvaltioissa: 16 prosenttia Kreikassa, 13 prosenttia Kroatiassa ja 11 prosenttia Espanjassa.¹² Vaikka hallinnollisia valmiuksia on monissa jäsenvaltioissa

¹⁰ Elpymis- ja palautumistukivälineen puoliväliarviointi, 2024.

¹¹ Tällä hetkellä sidotun lainatuen kokonaismäärästä (291 miljardia euroa) 125 miljardia euroa (eli 43 prosenttia) pyydettiin ja sidottiin vasta elpymis- ja palautumissuunnitelmien tarkistusten aikana vuonna 2023. Näin ollen niihin liittyvät välitavoitteet, tavoitteet ja maksut on asetettu pääasiassa elpymis- ja palautumistukivälineen kauden jälkipuoliskolle.

¹² Laskettu osuutena BKT:stä vuonna 2024. Useimmat tuensaajajäsenvaltiot elpyivät voimakkaasti covid-19-kriisin jälkeen, mikä on osittain elpymis- ja palautumistukivälineen ansiota. Tämä pienensi määrärahojen osuuksia BKT:stä vuonna 2024 verrattuna osuuteen vuonna 2020, joka asetettiin viitevuodeksi, kun elpymis- ja palautumistukiväline perustettiin vuonna 2021.

parannettu elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren aikana, myös suunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä, joitakin rajoituksia on edelleen olemassa (esimerkiksi lupamenettelyjen alalla, jossa pullonkauloihin olisi vastattava nopeasti). Lisäksi erityisten investointihankkeiden määrittämiseen kuluu aikaa.

Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano on tapahtunut useiden kriisien keskellä. Venäjän provosoimaton hyökkäyssota Ukrainaa vastaan ja sitä seurannut energiakriisi, korkea inflaatio, toimitusketjun pullonkaulat ja eräät ilmastoon liittyvät katastrofit ovat vaarantaneet elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteiden täytäntöönpanon tai viivästyttäneet sitä. REPowerEU-lukujen lisääminen useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin vuoden 2023 jälkipuoliskolla sekä elpymis- ja palautumistukivälineen lisälainoja koskevat pyynnöt antoivat uusille ensisijaisille toimenpiteille uutta rahoitusta mutta myös kuluttivat jäsenvaltioiden hallinnollisia valmiuksia merkittävässä määrin, jolloin painopiste siirtyi väliaikaisesti pois täytäntöönpanosta. Täytäntöönpano nopeutui merkittävästi vuoden 2024 ensimmäisellä puoliskolla¹³, mikä auttoi maksuaikatauluun pääsemisessä, mutta vuoden 2026 loppuun mennessä maksettavaksi tarkoitetun rahoituksen määrä on edelleen huomattava.

Myös hallinnollinen rasitus saattoi vaikuttaa elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon nopeuteen. Elpymis- ja palautumistukivälineen väliarvioinnissa jäsenvaltiot katsoivat, että neuvoston täytäntöönpanopäätökset olivat liian yksityiskohtaisia. Kunkin niihin sisältyvän tekijän, myös toimenpiteen kuvauksen, oikeudellista sitovuutta on vahvistettu Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kirjaimellisella tulkinnalla. Joidenkin jäsenvaltioiden mielestä tämä on aiheuttanut odotettua suurempaa hallinnollista rasitusta tukivälineen täytäntöönpanossa sekä täytäntöönpanon viivästyksiä.

Täytäntöönpanon viivästyminen näkyy maksujen viimeaikaisessa hidastumisessa. Vuoden 2023 jälkipuoliskosta vuoden 2024 jälkipuoliskoon havaittiin parannuksia, mutta vuoden 2025 alkupuoliskolla maksut ovat hidastuneet merkittävästi. Kun vuoden 2024 jälkipuoliskolla maksettiin 66 miljardia euroa, vuoden 2025 viiden ensimmäisen kuukauden aikana maksettiin vain 9,5 miljardia euroa, kun tuona aikana olisi tarvittu maksujen nopeutumista entisestään vuoden 2026 määräaikojen nopean lähenemisen vuoksi.

Elpymis- ja palautumistukivälineen täysi täytäntöönpano ja hyödyntäminen edellyttää, että jäsenvaltiot nopeuttavat sen täytäntöönpanoa merkittävästi. Nykyinen täytäntöönpanotahti ei riitä varmistamaan kaikkien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista viimeistään elokuussa 2026 eikä elpymis- ja palautumistukivälineen kaikkien määrärahojen maksamista ennen tukivälineen lopettamista vuonna 2026.

2.2. Viivästykset täytäntöönpanossa aiheuttavat kustannuksia Euroopan unionille

Täytäntöönpanon viivästykset ovat pahentaneet jo ennestään takapainotettua täytäntöönpanoprofiilia, mistä aiheutuu kustannuksia EU:n talousarvioon. Viimeistä täytäntöönpanovuotta varten tarvittavan suuren rahoituksen vuoksi komission on suunniteltava lainanottonsa pääomamarkkinoilta hyvissä ajoin. Tämä koskee erityisesti elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvää lainanottoa, koska ohjelmaan sisältyvän

¹³ Ks. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskeva [vuosikertomus](#) 2024.

rahoituksen määrä on huomattava ja koska maksut on suoritettava vuoden 2026 loppuun mennessä. Tukivälineen käyttöönoton jälkeen komissio on lainannut varoja elpymis- ja palautumistukivälinettä varten jäsenvaltioiden maksupyyntöjen ennakoidun aikataulun mukaisesti 6–12 kuukauden aikajänteellä ja onnistunut vapauttamaan varoja jäsenvaltioille välittömästi maksusuoritusten hyväksymisen jälkeen. Maksupyyntöjä on kuitenkin usein jätetty ja täydennetty suunniteltuun aikatauluun nähden myöhässä erityisesti silloin, kun jäsenvaltiot ovat toimittaneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kohdennettuja tarkistuksia samanaikaisesti.

Vuoden 2025 ensimmäisellä puoliskolla on havaittu kaksi kehityskulkua, jotka hankaloittavat likviditeetinhallintaa. Ensinnäkin, kuten edellä mainittiin, maksusuoritukset ovat jääneet huomattavasti jäsenvaltioiden indikaatioiden perusteella ennustettujen määrien alapuolelle, mikä on johtanut siihen, että EU on kerryttänyt odottamatta suuria saldoja pitkäksi aikaa. Toiseksi korkoympäristön muutosten vuoksi käteisvarat alkavat tuottaa nettomääräisiä likviditeetikustannuksia EU:n talousarvioon ja lainansaaajille siitä huolimatta, että komissio hallinnoi likviditeettiä aktiivisesti ennen maksujen hyväksymistä. Koska odotettavissa olevat maksusuoritukset keskittyvät elpymis- ja palautumistukivälineen viimeiseen vaiheeseen, komissio käyttää edelleen kaikkia rahoitusmahdollisuuksia varmistaakseen, että se voi jatkaa maksujen suorittamista tarpeen mukaisesti.

2.3. Elpymis- ja palautumistukivälineen lopettamisen suunnittelu

Elpymis- ja palautumistukivälineeseen sovelletaan tiukkoja täytäntöönpanomääräaikoja, koska se on luonteeltaan tilapäinen, covid-19-kriisin johdosta perustettu tukiväline. Elpymis- ja palautumistukiväline on covid-19-kriisin haitallisten, unioniin kohdistuvien vaikutusten ja seurausten torjumiseen tarkoitettu erityinen väline, jota tuetaan omia varoja koskevan päätöksen¹⁴ poikkeuksellisilla väliaikaisilla lisäkeinoilla, ja sille määritettiin erittäin tiukat määräajat, jotka on vahvistettu Euroopan unionin elpymisvälineen perustamista koskevassa asetuksessa¹⁵, elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa¹⁶ sekä omia varoja koskevassa päätöksessä. Näistä määräajoista ei voida poiketa.

Jäsenvaltioilla on vielä 454 päivää aikaa toteuttaa elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa sisältyvät uudistukset ja investoinnit. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa ja neuvoston hyväksymissä täytäntöönpanopäätöksissä säädetään, että kaikki uudistusten ja investointien täytäntöönpanon välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettava viimeistään 31. elokuuta 2026.¹⁷ Näiden säännösten mukaisesti 31. elokuuta 2026 jälkeen toteutettuja

¹⁴ Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/2053, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä ja päätöksen 2014/335/EU, Euratom kumoamisesta, EUVL L 424, 15.12.2020, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2053/oj>.

¹⁵ Neuvoston asetus (EU) 2020/2094, annettu 14 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi, EUVL L 433I, 22.12.2020, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2094/oj>.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta, EUVL L 57, 18.2.2021, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj>.

¹⁷ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 18 ja 20 artikla sekä asianomaisten neuvoston täytäntöönpanopäätösten 2 artiklan 4 kohta.

välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen tähtääviä toimia ei voida ottaa huomioon maksupyyntöjen arvioinnissa. Tämä koskee myös toimia, joilla varmistetaan ennen 31. elokuuta 2026 hyväksyttyjen keskeyttämispäätösten kattamien välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävä saavuttaminen, ja tällä estetään uusien keskeyttämismenettelyjen käynnistäminen kyseisen päivämäärän jälkeen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että elpymis- ja palautumissuunnitelmiin ei ole mahdollista tehdä muutoksia 31. elokuuta 2026 jälkeen. Kaikki maksupyyntöt, mukaan lukien johdon vahvistuslausumat, yhteenvedot tehdyistä tarkastuksista¹⁸ ja kaikki pyyntöjen arvioinnissa tarvittava näyttö, on toimitettava viimeistään 30. syyskuuta 2026¹⁹. Tämän jälkeen komissio arvioi viimeisiin maksupyyntöihin sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen 21. helmikuuta 2023 julkaistun elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisten välitavoitteiden ja tavoitteiden arvioinnin kehysten²⁰ mukaisesti. Kaikki maksut on suoritettava viimeistään 31. joulukuuta 2026.²¹

Kuva 3: elpymis- ja palautumistukivälinejärjestelyn lopettamisen aikataulu

3. OHJEITA JÄSENVALTIOILLE VUODEN 2026 LÄHESTYESSÄ

Koska elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa on viivästyksiä ja vuoden 2026 määräajat lähestyvät, tässä jaksossa annetaan jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten niiden elpymis- ja palautumissuunnitelmia voidaan edelleen keventää, mitkä vaihtoehdot on otettava huomioon niitä tarkistettaessa, ja miten viimeisten maksupyyntöjen toimittaminen vuonna 2026 voidaan suunnitella.²²

¹⁸ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 22 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaisesti.

¹⁹ Elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitussopimusten 6 artikla ja elpymis- ja palautumistukivälineen lainasopimusten 7 artikla.

²⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle: Elpymis- ja palautumistukiväline: ensimmäiset kaksi vuotta – Ainutlaatuinen väline EU:n vihreän ja digitaalisen muutoksen ytimessä, liite I, COM(2023) 99 final, 21.2.2023.

²¹ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 24 artikla, ks. myös Euroopan unionin elpymisvälineen perustamisesta covid-19-kriisin jälkeisen elpymisen tukemiseksi 14 päivänä joulukuuta 2020 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2020/2094 3 artiklan 9 kohta ja siinä mainitut poikkeukset.

²² Tässä jaksossa annettuja ohjeita täydennetään jäsenvaltioille annettavilla elpymis- ja palautumistukivälineen lopettamista koskevilla teknisillä lisäohjeilla. Valmistautuessaan elpymis- ja palautumistukivälineen lopettamista varten komissio antaa yksityiskohtaisia ohjeita kaikista

Kaikkien tarkistettujen elpymis- ja palautumissuunnitelmien on edelleen täytettävä kaikki elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa säädetty arviointiperusteet. Tällä tavoin varmistetaan, että suunnitelmilla tuetaan edelleen jäsenvaltioita niiden erityistarpeisiin vastaamisessa, että vähintään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa vaaditut varat osoitetaan vihreään siirtymään ja digitaaliseen siirtymään, että ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta noudatetaan ja että unionin taloudellisia etuja suojellaan. Tässä yhteydessä jäsenvaltioiden olisi myös tarkasteltava positiivisen ilmastokertoimen hankkeidensa täytäntöönpanotilannetta ja varmistettava, että valtioiden raportointi komissiolle on ajan tasalla.²³

3.1. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien keventäminen

Jäsenvaltioiden olisi tarkistettava elpymis- ja palautumissuunnitelmansa perusteellisesti mahdollisimman pian sen varmistamiseksi, että kaikki välitavoitteet ja tavoitteet voidaan saavuttaa viimeistään 31. elokuuta 2026. Suunnitelmiin olisi sisällytettävä ainoastaan toimenpiteitä, jotka voidaan varmasti toteuttaa kokonaisuudessaan tähän määräaikaan mennessä. Toimenpiteet, joiden toteuttamista ei voida taata, olisi poistettava, jotta elpymis- ja palautumistukivälineen varojen suurten määrien vapauttaminen voidaan välttää. Avustusten myöntämisen turvaaminen olisi asetettava etusijalle. Jotta kaikkien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiselle ja kaikkien maksupyyntöjen arvioinnille jäisi riittävästi aikaa, komissio kehottaa jäsenvaltioita tekemään suunnitelmiin tällaiset tarkistukset mahdollisimman pian ja joka tapauksessa vuoden 2025 loppuun mennessä. Tarkistusten laiminlyönti lisää riskiä elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteiden toteuttamatta jäämisestä ja siten elpymis- ja palautumistukivälineen varojen vapauttamisesta.

Näissä suunnitelmien viimeisissä tarkistuksissa olisi tarkistettava myös toimenpiteiden, välitavoitteiden ja tavoitteiden sanamuoto sen varmistamiseksi, että niissä keskitytään ainoastaan keskeisiin osatekijöihin. Tavoitteena olisi oltava elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanon ja arvioinnin helpottaminen sekä hallinnollisen rasituksen keventäminen siten, että suunnitelman tavoitteet pysyvät ennallaan ja elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen vaatimukset edelleen täyttyvät. Ensinnäkin jäsenvaltioiden pyyntöjen johdosta komissio ehdottaa, että neuvosto poistaa neuvoston täytäntöönpanopäätöksistä kaiken monitulkintaisen tai epäselvän kielen sekä määrittelyt, jotka ylittävät toimenpiteen toteuttamisen osoittamiseksi tarvittavat vaatimukset. Toiseksi jäsenvaltioiden olisi harkittava uudelleen, onko elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisällytettävä pieniä uudistuksia, jotka eivät edistä maakohtaisiin suosituksiin vastaamista. Kolmanneksi, koska toimenpiteiden toteuttamisen määräaika lähestyy nopeasti, välitavoitteita olisi tarvittaessa poistettava lopullisiin tuotoksiin keskittymistä varten. Neljänneksi jäsenvaltioita kannustetaan mahdollisuuksien mukaan muuttamaan suunnitelmiaan niin, että jo saavutetut välitavoitteet ja tavoitteet siirretään maksupyynnöiksi vuonna 2025, jotta vuonna 2026 tehtävien maksupyyntöjen summa olisi pienempi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa virtaviivaistamisessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikki elpymis- ja palautumistukivälineen arviointiperusteet täyttyvät edelleen, mukaan lukien se, että suunnitelmilla vastataan edelleen kaikkiin

tukivälineen lopettamiseen liittyvistä toiminnallisista näkökohdista, mukaan lukien ennakkomaksujen selvittäminen, raportointi ja unionin taloudellisten etujen suojaaminen.

²³ Näiden toimenpiteiden täytäntöönpanoa koskeva raportointi on jäänyt jälkeen. Koska komissio tukeutuu jäsenvaltioiden raportointiin vihreitä menoja koskeviin tietoihin myöntäessään NextGenerationEU-välineen vihreitä joukkolainoja, jäsenvaltioiden olisi raportoitava aiheutuneista asiaankuuluvista menoista nopeasti ja varmistettava oikea-aikainen raportointi jatkossa.

asiaankuuluviin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä, osoitetaan riittävästi varoja vihreään siirtymään ja digitaaliseen siirtymään, noudatetaan ”ei merkittävää haittaa” - periaatetta ja varmistetaan unionin taloudellisten etujen suojaaminen, mikä näkyy tarvittaessa tarkastusta ja valvontaa koskevista välitavoitteista. Oikeusvaltioperiaatteeseen liittyviä uudistuksia koskeva tavoite olisi säilytettävä. Komissio tekee yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa auttaakseen tässä virtaviivaistamisessa, jotta varmistetaan tasapuolinen kohtelu ja suunnitelmien yhdenmukaisuus. Komissio keskustelee jäsenvaltioiden kanssa kahden- ja monenvälisesti ja antaa konkreettisia esimerkkejä siitä, miten suunnitelmia voidaan keventää ja yksinkertaistaa. Tarkoitus on myös pohtia sitä, voivatko jäsenvaltiot kokeilla jäljempänä lueteltujen lisäksi muita vaihtoehtoja, erityisesti tarkasti määriteltyjä hankkeita edistäviä toimintatapoja, jotka palvelevat digitaalisia painopisteitä, kuten tekoälyä (GigaFactories, AIFactories), kaapeleita ja siruja, sekä tutkimuksen ja innovoinnin painopisteitä.

3.2. Mahdolliset vaihtoehdot muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia

Jäsenvaltioita kannustetaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa muuttamisessa tarkastelemaan kaikkia käytettävissä olevia vaihtoehtoja elpymis- ja palautumissuunnitelmien alaisten määrärahojensa turvaamiseksi, erityisesti ei-takaisinmaksettavan tukikomponentin osalta, ja varmistamaan samalla, että tuetuilla uudistuksilla ja investoinneilla saavutetaan jatkossakin EU:n painopisteiden mukainen korkea tuloksellisuustaso. Uusien investointien osalta asiaankuuluvien oikeudellisten vaatimusten mukaisuuden olisi oltava helposti osoitettavissa. Tätä varten voidaan harkita seuraavia vaihtoehtoja:

- **Voimassa olevien toimenpiteiden laajentaminen**

Jäsenvaltioiden olisi harkittava mahdollisuutta laajentaa todistetun tai todennäköisen kysynnän perusteella toimenpiteitä, joiden osalta täytäntöönpano sujuu hyvin. Tähän voisi sisältyä investointeja, joiden toteutusta voitaisiin lisätä, tai toimenpiteitä, joiden tulosten on jo todettu olevan odotettua parempia.

- **Määrärahat ylittävien suunnitelmien vähentäminen tai lainamäärärahojen pienentäminen**

Jos elpymis- ja palautumissuunnitelman arvioidut kokonaiskustannukset ovat määrärahoja suuremmat, elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella tuettavia toimenpiteitä, joita ei voida enää toteuttaa, voidaan poistaa korvaamatta niitä uusilla, määrärahat ylittävään summaan asti. Tässä tapauksessa elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävän ei-takaisinmaksettavan tuen kokonaismäärä säilyy ennallaan.

Jos jäsenvaltio saa elpymis- ja palautumistukivälineestä lainatukea ja avustuksilla rahoitettavia hankkeita on poistettava, lainalla rahoitettavia toimenpiteitä voidaan siirtää ei-takaisinmaksettavan tuen osioon. Tämä mahdollistaisi avustuksen määrän turvaamisen ja pienentäisi samalla osaa lainatuesta, ellei siirtoa kompensoida uusilla tai laajennetuilla lainarahoitteisilla toimenpiteillä.

Lisäksi monet lainalla rahoitettavat elpymis- ja palautumistukivälineen investoinnit perustuvat kysyntään, eikä niiden kysyntä välttämättä ole yhtä suurta kuin alun perin oli

suunniteltu. Näitä toimenpiteitä voidaan näin ollen supistaa vastaamaan tosiasiallista kysyntää ja viemään vain tarvittava lainamäärä.

- **Elpymis- ja palautumistukivälineen hankkeiden jakaminen jatkettavaksi kansallisilla tai muilla EU:n varoilla**

Hankkeita, jotka eivät ole enää toteutettavissa elokuun 2026 loppuun mennessä, voidaan supistaa niin, että niissä säilytetään ainoastaan elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavat osatekijät, jotka voidaan toteuttaa tässä määräajassa. Elpymis- ja palautumistukivälineestä edelleen rahoitettavan osan olisi oltava erillinen investointi elpymis- ja palautumissuunnitelmassa. Tämä tarkoittaa, että säilytetyjä osatekijöitä ei pitäisi rajoittaa välivaiheisiin, kuten tarjouspyyntömenettelyn käynnistämiseen. Loput hankkeista voitaisiin sitten toteuttaa kansallisella tai ehtojen täytyessä muilla EU:n varoilla pidemmällä aikataululla. Koheesipolitiikan äskettäisessä väliarvioinnissa jäsenvaltioita kannustetaan myös yksilöimään tällaiset elpymis- ja palautumistukivälineen alaiset hankkeet ennen koheesipolitiikan ohjelmien muutoksia.²⁴

- **Rahoitusvälineet ja avustusjärjestelmät**

Elpymis- ja palautumistukivälineellä voidaan tukea yksityisten investointien edistämiseen tähtäävän, itsenäisesti hallinnoidun välineen perustamista. Tällaisissa investoinneissa elpymis- ja palautumissuunnitelman välitavoitteet kattaisivat i) varojen siirron toteutuskumppanille täytäntöönpanosopimuksen allekirjoittamisen jälkeen ja ii) lopullisten tuensaajien kanssa siirrettyjen varojen kokonaismäärän käyttämiseksi solmittavien sopimusten allekirjoittamisen. Tällaisen rahoitusvälineen tai avustusjärjestelmän käyttöönottoa varten jäsenvaltioiden olisi määritettävä markkinoiden toimintapuute, johon ne pyrkivät vastaamaan, ja siihen liittyvä markkinoiden kysyntä, varmistettava, että toteutuskumppanin myöntämispäätökset ovat riippumattomia hallituksesta ja että varainhoito on jäsenvaltiosta erillinen, sekä tarkasteltava toteutuskumppanin toiminnallisia edellytyksiä ottaa tällainen väline käyttöön.

- **Siirrot InvestEU-ohjelmaan**

Jäsenvaltiot voivat siirtää InvestEU-ohjelman jäsenvaltio-osioon varoja enintään 4 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen kokonaismäärärahoistaan ja lisäksi 6 prosenttia toimenpiteisiin, joilla edistetään strategisten teknologioiden foorumin (STEP) tavoitteita. Elpymis- ja palautumissuunnitelman viimeinen välitavoite olisi se, että InvestEU-investointikomitea hyväksyy kaikki investointitoimet viimeistään 31. elokuuta 2026. Prosessi sisältää useita vaiheita, joten jos jäsenvaltio pyrkii siirtämään elpymis- ja palautumistukivälineen varoja InvestEU-ohjelmaan, sen on toimitettava tarkistettu elpymis- ja palautumissuunnitelma mahdollisimman pian.

- **Pääomanlisäykset kansallisiin kehityspankkeihin ja -laitoksiin**

Elpymis- ja palautumistukivälineellä voidaan tukea pääomasijoituksia kansallisiin kehityspankkeihin ja -laitoksiin (tai niiden tytäryhtiöihin) erityisesti EU:n strategisten painopisteiden mukaisten hankkeiden tukemiseksi siltä osin kuin ne vastaavat havaittuihin markkinatarpeisiin ja edellyttäen, että kansallisella kehityspankilla tai -laitoksella on valmiudet laajentaa toimintaansa ja että sen investointipolitiikka on elpymis- ja palautumistukivälineen poliittisten tavoitteiden mukaista. Tällaisen pääomanlisäyksen

²⁴ Ks. [väliarviointia koskeva tiedonanto 2025](#).

erityiset välitavoitteet olisivat seuraavat: i) jäsenvaltio merkitsee kaiken maksetun lisäpääoman, ii) kansallinen kehityspankki tai -laitos hyväksyy tarkistetun sijoituspolitiikan siitä, miten korotettua pääomaa käytetään, ja iii) tarvittaessa kaikkien tarvittavien, laitoksen hallintoon sekä tarkastus- ja valvontakehykseen tehtävien muutosten voimaantulo. Tällaiseen pääomanlisäykseen voi sisältyä kansallisen kehityspankin tai -laitoksen toimeksiannon laajentaminen toimiin, jotka ovat elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteiden ja EU:n painopisteiden mukaisia, kuten teollisuuden vähähiilistäminen, energiasiirtymä, kohtuuhintainen asuminen, pääoman saanti tai turvallisuus ja puolustus.

- **Rahoitusosuudet Euroopan puolustusteollisuusohjelmaan (EDIP)**

Elpymis- ja palautumistukivälineellä voitaisiin tukea tulevaan Euroopan puolustusteollisuuden ohjelmaan (EDIP) osoitettavia vapaaehtoisia kansallisia rahoitusosuuksia. Tällaisessa tapauksessa EDIP:hen osoitettava rahoitusosuus katsottaisiin elpymis- ja palautumistukivälineen alaiseksi investoinniksi. Tämän jälkeen valittaisiin erityishankkeita, joita tuettaisiin EDIP:n alaisuudessa asianomaisen jäsenvaltion hyväksi, ja toteutus tapahtuisi pidemmällä aikavälillä. Elpymis- ja palautumistukivälineen alainen toimenpide sisältäisi välitavoitteena rahoitusosuussopimuksen allekirjoittamisen ja varojen siirtämisen EDIP:hen, ja toimenpiteellä selkeytettäisiin, millaisia toimia EDIP:n alaisuudessa rahoitettaisiin. Jotta tämä vaihtoehto toimisi, EDIP-asetuksessa on säännöksellä varmistettava, että elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettavia vapaaehtoisia maksuja käytetään asianomaisen jäsenvaltion hyväksi. Komissio kehottaa lainsäätäjiä sisällyttämään EDIP-asetukseen tällaisen säännöksen kolmikantaneuvottelujen aikana.

- **Rahoitusosuudet EU:n satelliittiviestintäohjelmiin**

Elpymis- ja palautumistukivälineellä voidaan tukea jäsenvaltioiden rahoitusosuuksia unionin avaruusohjelman tai unionin turvallisten yhteyksien ohjelman osien kehittämiseen.²⁵ Tällaiset rahoitusosuudet katsottaisiin elpymis- ja palautumistukivälineen alaisiksi investoinneiksi. Unionin avaruusohjelmalla ja unionin turvallisten yhteyksien ohjelmalla edistetään unionin strategista riippumattomuutta, teknologista riippumattomuutta ja häiriönsietokykyä sekä edistetään turvallisuutta ja puolustusta. Lisäksi unionin turvallisten yhteyksien ohjelman erityistavoitteena on varmistaa luotettava, turvattu ja kustannustehokas valtiollinen satelliittiviestintä. Nämä ohjelmat tukevat EU:n turvallisia satelliittihankkeita, kuten Galileo (satelliittinavigointi), GOVSATCOM ja IRIS² (satelliittiviestintä). Elpymis- ja palautumistukivälineen alaisuudessa jäsenvaltiot voivat maksaa tällaisiin ohjelmiin vapaaehtoisia rahoitusosuuksia, jos komission ja jäsenvaltion välinen rahoitussopimus takaisi, että jäsenvaltion rahoitusosuus käytettäisiin näissä ohjelmissa asianomaisen jäsenvaltion hyväksi. Elpymis- ja palautumistukivälineen alaiseen toimenpiteeseen sisältyisi välitavoite rahoitusosuussopimuksen allekirjoittamisesta ja varojen siirtämisestä kyseiseen ohjelmaan.

3.3. Varautuminen vuoden 2026 maksupyyntöihin

Vuodesta 2026 tulee maksujen kannalta ratkaiseva vuosi, jolle ovat ominaisia pikaiset aikataulut ja merkittävä vaikutus sekä jäsenvaltioiden että komission resursseihin.

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/588, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2023, unionin turvallisten yhteyksien ohjelman perustamisesta vuosiksi 2023–2027.

Koska viimeisen maksupyyntön jättämisen määräaika on 30. syyskuuta 2026 ja maksut suoritetaan viimeistään 31. joulukuuta 2026, arviointijakso on erittäin lyhyt. Lisäksi arvioitavien välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä on todennäköisesti suuri, joten on ratkaisevan tärkeää varmistaa tehokas ja sujuva arviointiprosessi.

Jäsenvaltioita kannustetaan varautumaan hyvissä ajoin ja varmistamaan toimitetun näytön luotettavuus ajoissa arvioinnin aikana esiin tulevien ongelmien vähentämiseksi. Maksupäätösten hyväksyminen määräajassa on mahdollista vain, jos jäsenvaltioiden esittämät maksupyyntöt ovat riittävän puutteettomia. Jos välitavoitteiden ja tavoitteiden kaikkien vaatimusten täyttymisen osoittavaa näyttöä ei toimiteta, seurauksena on väistämättä varojen vapauttaminen. Kaikki tarvittava näyttö viimeiseen maksupyyntöön sisältyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävän saavuttamisen osoittamiseksi on toimitettava viimeistään 30. syyskuuta 2026, koska komission yksiköiden ja jäsenvaltioiden viranomaisten väliselle tietojenvaihdolle jää erittäin vähän aikaa viimeisten maksupyyntöjen arviointijakson aikana. Tämän vuoksi näyttö olisi jaettava komission yksiköille epävirallisesti heti kun se on valmiina, jopa ennen maksupyyntöjen virallista toimittamista. Tämä on erityisen tärkeää tapauksissa, joissa välitavoitteet ja tavoitteet arvioidaan otannalla, sillä kokemus on osoittanut, että tyydyttävän saavuttamisen varmistamiseksi tarvitaan useita keskusteluja jäsenvaltion ja komission välillä.

Jäsenvaltioiden ja komission olisi lisäksi varmistettava, että viimeisten maksupyyntöjen käsittelyyn osoitetaan riittävästi resursseja. Useimmissa jäsenvaltioissa vuonna 2026 käsiteltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden määrästä tulee huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna. Näiden poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi elpymis- ja palautumistukivälineen ja teknisen tuen välineen parissa työskentelevät komission yksiköt yhdistävät voimansa varmistaakseen, että käytettävissä on riittävästi resursseja viimeisten elpymis- ja palautumistukivälineen alaisten maksupyyntöjen käsittelyyn. Jäsenvaltioita kannustetaan mukauttamaan resurssejaan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan sen varmistamiseksi, että niillä on hallinnolliset valmiudet valmistella elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa onnistunutta täytäntöönpanoa lakisääteisten määräaikojen mukaisesti. Komissio tukee jäsenvaltioita edelleen läheisesti kaikissa vaiheissa jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanemiseksi ja asiaankuuluvien maksupyyntöjen esittämiseksi.

4. PÄÄTELMÄT

Elpymis- ja palautumistukivälineellä EU on ottanut ennennäkemättömän ja vaikuttavan askeleen, jonka tavoitteena on ollut kollektiivisesti tukea sen talouden ja yhteiskunnan elpymistä, palautumista ja kilpailukykyä covid-19-pandemian jälkeen. EU kohtasi yhden historiansa pahimmista kriiseistä, mutta se elpyi nopeasti investoimalla kestävämpään ja vauraampaan tulevaisuuteen kansalaistensa ja yritystensä hyväksi. Maanosassa käynnissä olevasta sodasta ja odottamattomista energia- ja kauppahäiriöistä huolimatta neljän viime vuoden aikana on saavutettu paljon. Jäsenvaltiot ovat toteuttaneet kunnianhimoisia rakenneuudistuksia, jotka koskevat oikeus- ja eläkejärjestelmiä sekä työmarkkinoita, julkisia hankintoja ja monia muita aloja. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettujen investointien ansiosta EU:n energiahuolto on puhtaampaa ja turvallisempaa, joukkoliikenneverkko on vahvempi ja tehokkaampi, kansalaiset hyötyvät paremmista julkisista palveluista ja infrastruktuurista ja yritykset ovat digitalisoituneempia ja kilpailukykyisempiä ja hyötyvät ammattitaitoisemmasta työvoimasta.

Elpymis- ja palautumistukivälineen täyden potentiaalin hyödyntäminen edellyttää nyt kaikkia toimia täytäntöönpanon nopeuttamiseksi ja kaikkien sidottujen varojen täyden maksamisen varmistamiseksi. Kaikkia jäsenvaltioita kannustetaan tarkistamaan elpymis- ja palautumissuunnitelmansa järjestelmällisesti niiden virtaviivaistamiseksi ja yksinkertaistamiseksi ja varmistamaan samalla, että ne täyttävät edelleen kaikki elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa vahvistetut arviointiperusteet. Täytäntöönpanon nopeutuessa sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus on edelleen NextGenerationEU-välineen ytimessä.

Elpymis- ja palautumistukiväline perustettiin alusta alkaen väliaikaiseksi välineeksi, joka lopetetaan vuonna 2026. Koska välineen loppu nyt häämöttää, komissio on valmis työskentelemään jäsenvaltioiden kanssa välineen sujuvan ja onnistuneen lopettamisen varmistamiseksi. Täytäntöönpanoon on jäljellä 454 päivää, joten aika toimia ja päästä tuloksiin on nyt.